

Labod izhaja tritedensko
v nakladi 2650 izvodov
Odgovorna urednica:
Lidija Jež
Lektoriranje:
Tone Jakše
Grafična priprava:
DIC tozd Grafika
Tisk:
Tiskarna »Novo mesto«

labod

glasilo delovne organizacije labod tovarne oblačil novo mesto

leto XIV.

novo mesto, novembra 1988

številka 14-15

rezultati devetih mesecev

IZVRŠITEV PLANIRANIH CILJEV
V IX mesecih 1988 na nivoju de-
lovne organizacije:

— zmanjšati proizvodnjo za
10% (kooperacija)

Obseg proizvodnje v kooperaciji
je v IX mesecih v minutah manjši
za 17%, v kosih pa večji za 13%.

— povečati produktivnost za
1,5%

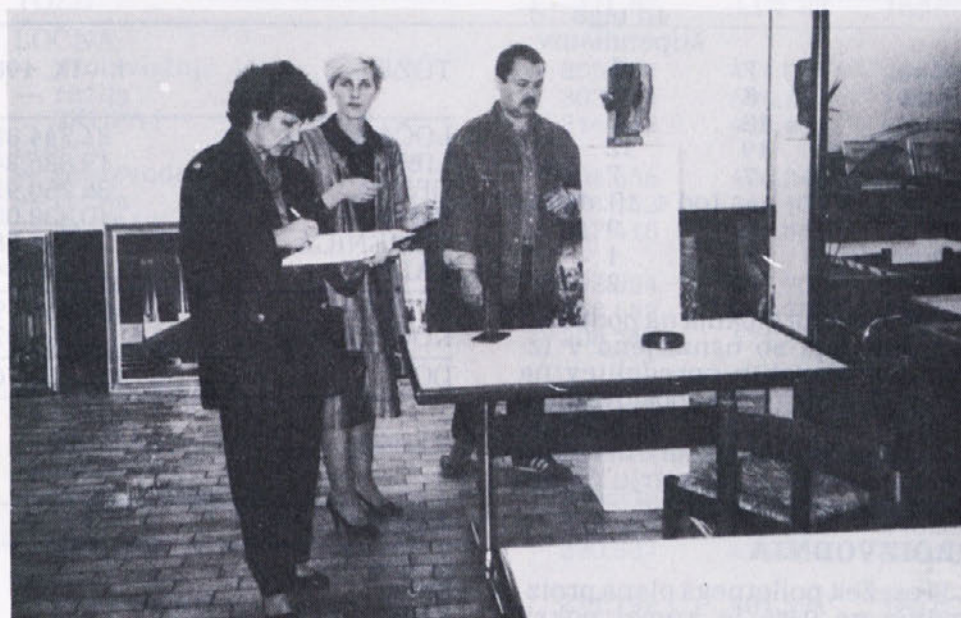
Produktivnost je v povprečju
manjša za 3,0%.

— izboljšati izkoriščenost de-
lovnega časa. Delež dela po normi
mora biti najmanj 98%.

Delež dela po normi je 97,6%.

— število zaposlenih ne sme
presežati 600 v režiji. Zagotoviti
dopolnilno izobraževanje delav-
cev v skladu z zahtevami iz raz-
vidov del, za izpopolnjevanje fluk-
tuacije zaposlovanja samo kader,
ki ustreza zahtevi sistemizacije.

V režiji je za nedoločen čas za-
poslenih 605 delavcev (5 manj kot
31. 12.). Na področju izobraževan-

Z letošnjega ex-tempora — Vsa dela je treba popisati, zabeležiti avtorja, naslov, številko žigosanja, poskrbeti za nadaljnjo evidenco in spremljavo dela.

Vsa dela je treba popisati, zabeležiti avtorja, naslov, številko žigosanja, poskrbeti za nadaljnjo evidenco in spremljavo dela.

ja je izvršen prvi del naloge, oprav-
ljeni so bili razgovori z delavci, ki
bi si morali pridobiti ustrezno izo-
brazbo in dobljeno število kandi-
datov za dosedanje. Poleg obiskov
seminarjev po programu, je bilo
organizirano funkcionalno izobra-
ževanje v TOZD.

— izboljšati kvaliteto, število
izdelkov v klasi naj ne bi bilo več
kot 0,5%

% izdelkov v klasi je bil v pov-
prečju 1,5%, kar je 0,2% manj kot
povprečno v letu 1987.

— posodobljati proizvodno in
tehnično opremljenost dela

Aktivnosti v zvezi z izborom ti-
pa in nabavnih pogojev poslovnega
računalnika so v fazi podpisa
pogodbe o nakupu.

Za nabavo strojne opreme iz
uvoza so po posameznih dobavi-
teljih izdelani variantni izračuni
glede na plačilne pogoje.

— Nabavljena je bila oprema za
postavitev visečega transporta v
TOZD Delta, v III. četrtletju je bila
plačana cca polovica vrednosti
poslovnega računalnika, ki je bil
sicer v celoti izdobiljen v mesecu
septembru.

realizacija nalog po področjih

Zaposlenost

Trend padanja števila zaposle-
nih, ki je bil prisoten vse leto, je v
avgustu in septembru prekinjen.
Z prihodom študentov in drugih
je skupno število zaposlenih v DO
2.109, kar je 100,29 na plan. V ne-
posredni proizvodnji je skupno
1.498 zaposlenih ali 6,24% nad pla-
nom, v režiji pa 611 ali 1,66 nad
planom. Razmerje med režijskimi
in proizvodnimi delavci je 71:29,
kar je za 0,8 ugodnejše od plana. Za
določen čas je per 30. 9. zaposlenih
skupno 40 ljudi, povprečno me-
sečno pa jih je bilo 12. V obdobju 9
mesecev je DO zapustilo 82 (proiz-
vodnja 48, splošna režija 25, proiz-
vodna režija 9) delavcev in na no-
vo sklenilo delovno razmerje 88
delavcev (proizvodnja 64, splošna
režija 14 in proizvodna režija 10).

(Nadaljevanje na 2. strani)

v današnji številki

— Kvaliteta — biti dober ni
dovolj...

— Z letošnjega jubilejnega
ex-tempora

— Naša mnenja o — naši
hranilnici

— Vprašanje — odgovor: Ko-
mu ni treba plačevati partici-
pacije pri zdravniku?

— Se zavedamo, da je re-
kreacija zdravje?

— Pa še kaj...

Kvalifikacijska struktura delavcev, ki so odšli je bila bistveno nižja od novo sprejetih, kar je nekoliko — za 0,7% — izboljšalo celotno kvalifikacijsko strukturo v DO. Po številu odhodov je bilo največ delavcev — pripravnikov s IV. stopnjo izobrazbe, vzroki pa so predvsem v nizkem osebnem dohodku in možnostih zaposlitve v drugih OZD (Ljubljana).

Od skupno 51 študentov, ki so v letošnjem letu zaključili šolanje, se jih je zaposlilo 47 (6 šhe v oktobru), trije nadaljujejo študij, eden pa je v JLA.

Po TOZD pa je število pripravnikov naslednje:

		od tega študentov
Ločna	7	6
Libna	8	5
Delta	12	5
Tip-top	19	12
Temenica	7	7
		(od 1. 10. dalje)
Zala	9	9
Commerce	1	1
DSSS	3	2

Ugotovljena gibanja na področju zaposlovanja so usmerjena v izpolnitev planskih opredelitev na tem področju, to je zaposlovanje v okvirih fluktuacije, izboljšanje kvalifikacijske strukture in zmanjševanje režije v razmerju do neposredne proizvodnje.

PROIZVODNJA

Presežek polletnega plana proizvodnje za 0,8% je komaj pokrival neizvršene plane v III. kvartalu, tako da je ob koncu devetega meseca skupni plan proizvodnje v DO izvršen 100%. Plan proizvodnje ni bil izvršen v programu srajce—bluze, medtem ko je v VO presežen, in to v vseh treh TOZD. Največji zaostanek v proizvodnji perila beleži TOZD Libna, ki je z nizkimi izvršitvami v tretjem četrtletju povečala zaostanek na 5,43%. Vzroki so v bistvu isti kot v prvem polletju, s tem da so se bolniški izostanki v zadnjem mesecu v neposredni proizvodnji povzpeli čez 20%. Izvršitev plana je v zadnjem četrtletju poslabšala tudi TOZD Delta, tako da je komulativno 1,69% pod planom. TOZD Ločna je komulativno za 3,13 nad planom, vendar je ta presežek zmanjšala z neizpolnitvijo plana v mesecu septembru. Proizvodnja je bila količinsko pokrita v zadostni meri, zaradi rokov odpreme je bilo potrebno tudi nadurno delo, vzroke za nedoseganje plana pa je treba iskati v zamenjavah artiklov zaradi nekvalitetne tkanine (vrčila), izpada izvoza, visoke bolniške, organiziranosti dela. Kot logična posledica teh gibanj je tudi poslabšanje fizične produktivnosti, ki je v primerjavi z enakim lanskim obdobjem za 3% ali 2.063 minut na delavca nižja. Kot vidimo iz tabelarnega pregleda, je padla pro-

TABELARNI PREGLEDI ŠTEVILO ZAPOSLENIH

TOZD	31. 12. 87	Plan 88	30. 9. 88	INDEX	
				3:1	3:2
LOČNA	325	317	324	99,69	102,21
LIBNA	357	346	362	101,40	104,62
DELTA	641	596	636	99,22	106,71
TIP-TOP	172	165	178	103,49	107,88
TEMENICA	154	145	150	97,40	103,45
ZALA	117	111	125	106,84	112,61
COMMERCE	236	233	230	97,46	98,71
DSSS	101	98	104	102,97	106,12
DO	2.103	2.011	2.109	100,29	104,87

PROIZVODNJA

Fakturirane minute

TOZD	I.—IX. 1988	% plana	I.—IX. 1988	
			Index	
			I.—IX. 1987	
LOČNA	21.744.326	103,13	98,81	
LIBNA	19.826.245	94,57	93,07	
DELTA	36.750.957	98,31	101,26	
TIP-TOP	10.332.037	102,95	101,04	
TEMENICA	9.516.280	105,53	100,23	
ZALA	7.085.849	104,71	103,77	
SKUPAJ	105.255.694	100,00	99,16	
KOOPERACIJA	9.999.072	102,14	83,28	
DO	115.254.766	100,19	97,54	

v kosih

Program	I.—IX. 87	I.—IX. 88	Index
Srajce	1.386.193	1.292.486	93,24
Bluze	722.718	746.404	103,28
Krila	69.593	74.512	107,07
Ost. vrh. oblačila	97.583	99.662	102,13
Lastna proizvodnja	2.276.087	2.213.064	97,23
Kooperacija:	236.346	267.881	113,34
— srajce	156.114	235.964	151,15
— krila	57.271	20.856	36,42
— ostala VO	22.961	11.061	48,17
SKUPAJ DO	2.512.433	2.480.945	98,75

Doseganje norme — iz izvršenih minut

TOZD	I.—IX. 1987	I.—IX. 1988	Index
LOČNA	110,3	104,31	94,57
LIBNA	108,1	100,42	92,90
DELTA	100,8	101,20	100,40
TIP-TOP	116,4	111,43	95,73
TEMENICA	114,7	109,64	95,59
ZALA	114,6	107,50	93,80
POPREČNO DO	107,6	103,74	96,41

PRODUKTIVNOST (minute na delavca)

TOZD	I.—XI. 87	I.—IX. 88	Index
LOČNA	74.343	72.968	98,15
LIBNA	66.568	59.538	89,44
DELTA	61.830	62.396	100,92
TIP-TOP	66.399	66.231	99,75
TEMENICA	71.928	67.973	94,50
ZALA	66.296	62.707	94,59
DO	66.677	64.614	96,91

duktivnost v vseh TOZD, v Delti pa je 0,9% večja kot v enakem lanskem obdobju.

Usmeritev proizvodnje je bila 51% v izvoz 49% za domači trg.

V kooperaciji je bilo izvršenih skupno 9.999.072 minut, kar je 2,14% nad letnim planom. V tem je bilo za proizvodnjo srajc 6.811.112 minut, VO (krila, kostimi plašči) pa 3.187.960. Od skupne proizvodnje je bilo za izvoz 42% ali 4.240.350 minut.

PRODAJA

Dinamika prodaje na domačem trgu za III. kvartal je že v letnem planu predvidena kot najmočnejša. Tudi realizacija je bila takšna, najmočnejši je bil mesec september. Tako je kumulativni plan za devet mesecev presežen za 12,75%, kar je tudi v okviru ocene o potrebnem presegu plana glede na rast materialnih in poslovnih stroškov v tem obdobju. Izdobjava gotovih izdelkov v trgovine je bila primerna, brez vračil, pritisk pa je na plačilne pogoje. Kakšni bodo končni rezultati prodaje je sedaj nemogoče ocenjevati, lahko samo upamo, da padec kupne moči in drugi elementi ne bodo preveliki.

IZVOZ

Plan izvoza je vrednostno najbolj presežen, in sicer za 73%. Večje so bile predvsem količine, saj je bilo v lastni proizvodnji več kapacitet za izvoz kot po planu, poleg tega je bilo tudi v kooperaciji predelano za 4,24 milijona minut za izvoz. K večji vrednosti pa je prispeval tudi realni tečaj dinarja. Vrednostno izvoz predstavlja 24% fakutirane prodaje. Dolarski plan izvoza (SIV \$=1.262.03) je izvršen 84% letnega plana, v primerjavi z enakim lanskim obdobjem je večji za 17,6%. S povečanjem klasičnega izvoza (Libija) je v tem obdobju razmerje 26% klasičnega izvoza in 76% stori-tev.

Skupen plan uvoza je izpolnjen 71% in je v celoti repromaterial, saj uvoza opreme ni bilo. Plan uvoza repromateriala je sicer izvršen 77%. V primerjavi z enakim lanskim obdobjem je uvoz za 19% večji. Pokritje uvoza z izvozom per 30. 9. je 151,7 in je ugodnejši od planiranega.

ZALOGE

Vse zaloge so konec devetih mesecev dosegle višino 17.410.535 ti-soč din, kar je 95% nad povprečno planirano višino, vendar skoraj 10% manj kot pretekli mesec. Višina zalog in njihovo obračanje ima pomembno vlogo pri višini obračunanih stroškov proizvodnje zaradi revalorizacijskih učinkov.

Za presek zalog konec septembra je značilno, da so se zaloge su-

PLAN PRODAJE (v 000 din)

		Plan I.IX. 88	Realizacija I.—IX. 88	Index
1. Domačim kupcem:	SB	22.460.000	25.707.477	114,46
	VO	41.900.000	43.032.733	109,52
	SKUPAJ	34.360.000	38.740.210	112,75
2. Izvoz	SB	5.544.000	8.863.686	159,88
	VO	1.375.000	3.112.351	226,35
	SKUPAJ	6.919.000	11.976.037	173,09
3. SKUPAJ PRODAJA		44.279.000	50.716.247	122,86
4. PRODAJA V INDUSTRI. PROD.		1.725.300	2.364.367	137,04

POPREČNO IZPLAČANI OD (na delavca mesečno — netto)

TOZD	I.—XII. 87	I.IX. 88	Index
LOČNA:			
— proizvodnja	205.281	414.016	201,68
— režija	303.714	596.210	196,31
SKUPAJ	216.842	435.415	200,80
LIBNA:			
— proizvodnja	204.656	400.340	195,62
— režija	271.143	548.101	202,14
SKUPAJ	217.418	427.851	196,79
DELTA:			
— proizvodnja	198.824	447.700	225,17
— režija	258.683	593.753	229,53
SKUPAJ	208.768	471.257	225,73
TIP-TOP:			
— proizvodnja	212.743	429.680	201,97
— režija	298.116	632.572	212,19
SKUPAJ	230.803	471.299	204,20
TEMENICA:			
— proizvodnja	216.538	449.213	207,45
— režija	293.584	583.717	198,82
SKUPAJ	230.337	475.153	206,29
ZALA:			
— proizvodnja	211.792	401.591	189,62
— režija	323.414	619.766	191,63
SKUPAJ	231.799	440.206	189,91
SKUPAJ PROIZV. TOZD	217.455	454.012	208,78
COMMERCE:			
skupaj	311.799	623.606	200,00
potniki	574.723	1.096.413	190,77
brez potnikov	293.625	590.153	200,99
DSSS	312.612	621.965	198,96
POPREČNO LABOD	233.438	482.138	206,54

Izgubljene ure I.—IX. 1988

TOZD	Boln. do 30 dni	Boln. nad 30 dni	Nesreča pri delu	Porod.	Nega	Nepl. izost.	SKUPAJ
LOČNA	3,00	2,00	0,05	5,56	2,31	0,04	12,96
LIBNA	4,90	3,70	0,46	4,35	2,22	0,02	15,64
DELTA	2,88	2,08	0,07	6,64	0,68	0,05	12,40
TIP-TOP	3,30	0,78	0,14	4,82	0,85	—	9,89
TEMENICA	3,50	0,71	—	6,49	1,26	0,11	12,07
ZALA	4,89	2,17	0,15	1,42	0,91	—	9,54
COMMERCE	2,02	1,69	0,16	2,90	0,97	0,01	7,75
DSSS	1,90	0,70	0,59	3,05	0,58	—	6,82
LABOD	3,29	2,04	0,17	5,04	1,29	0,03	11,96

Izgubljene ure v proizvodnji in režiji I.—IX. 1988

TOZD	Neposr. proizv.	Režija
LOČNA	13,38	9,73
LIBNA	16,42	12,12
DELTA	13,86	4,19
TIP-TOP	10,85	6,08
TEMENICA	12,37	10,77
ZALA	9,76	8,52

rovin obrnile v nedokončano proizvodnjo, gotove izdelke in seveda tudi v terjatve. Primerjava glede na pretekle mesece kaže, da so se zaloge surovin zmanjšale predvsem v programu vrhnjih oblačil. V tem programu je bila po daljšem času nabava bistveno nižja od porabe materiala tako, da so zaloge dosegle vsaj po količini enega najnižjih obsegov v letošnjem letu. V programu PS so zaloge sicer tudi nekoliko nižje, vendar pa ni bistvenih premikov na pomožnih materialih.

Struktura nedokončane proizvodnje je bila v septembru glede na usmeritev domači trg in izvoz 70 : 30 v korist domačega trga, kar pomeni še nekoliko manjši delež izvoza kot pretekli mesec, zato se je tudi vrednost nedokončane proizvodnje v septembru povečala za 12%. Delež kooperacije upada, ker v septembru ni bilo odprtih novih delovnih nalogov za predelavo pri koperantih, ampak se zaključuje dela iz preteklih mesecev. Prodaja gotovih proizvodov je bila v septembru večja od proizvodnje, posledica so nekoliko nižje zaloge gotovih izdelkov.

FINANCIRANJE IN OBRAČANJE ZALOG

Povprečno so bile zaloge za 3.671.712.000 din večje od letnega plana. Za financiranje vseh oblik obratnih sredstev je bilo potrebno najemati kratkoročne kredite, katerih povprečno stanje v prvem polletju 1988 je bilo 7.600 milijonov dinarjev. Prilivi denarnih sredstev na osnovi realizacije na domačem in tujem trgu so bili v naslednjem razmerju:

— gotovinska nakazila kupcev domačega trga	14,5%
— menična plačila kupcev domačega trga	60,2%
— plačila ino kupcev na osnovi izvoza	25,3%

IZKORIŠČENOST DELOVNEGA CASA

V povprečju je bilo dela po normi 97,6%, po TOZD pa so približno enaka razmerja kot v preteklih obdobjih:

V devetih mesecih je bilo v neposredni proizvodnji opravljeno skupno 19.451 nadur in v režiji 8.886 nadur.

Delež izgubljenih ur v povprečju je bil za 0,14% pod planom, pod 12% je bilo število izgubljenih ur v TIP-TOP-u in ZALI, največ pa jih je bilo v Libni. Kot lahko vidimo v tabeli 8. C, so deleži izgubljenih ur v neposredni proizvodnji višji od povprečja TOZD, kjer največ odstopa tudi Libna s 16,42%, kar je že bilo navedeno kot eden od vzrokov za nedosežen plan. Povečan delež izgubljenih ur v neposredni proizvodnji beleži v III. četrtletju tudi TOZD Delta, medtem, ko se je v drugih TOZD nekoliko zmanjšal.

STROŠKI POSLOVANJA

Stroški poslovanja oziroma porabljeni sredstva so v devetih mesecih presešla planirane ob upoštevanju vpliva zalog gotovih izdelkov in nedovršene proizvodnje v enakem odnosu, kot se je povečal celotni prihodek. Vendar moramo stroške gledati brez vpliva zalog, ki so ob različnih obračunskih obdobjih različne in ne naraščajo sorazmerno s celotnim prihodkom.

S predpostavko enakih končnih in začetnih zalog vidimo, da je bila rast porabljenih sredstev glede na plan v indeksu 97, celotni prihodek pa 82. Globalna struktura porabljenih sredstev so 54% surovine in pomožni material, 21% revalorizacija porabe surovin in zalog,

4% amortizacija in 21% ostali materialni stroški. Kot vidimo se v strukturi porabljenih sredstev povečuje delež ostalih materialnih stroškov, ki se je v preteklih letih gibal med 10 in 15%. Kot vidimo iz primerjave na plan v tabeli 12. praktično ni zneskovno pomembnejšega stroška, ki bi bil na indeksu 75 ali nižje. Med njimi so taki, ki so pod stalnim udarom usklajevanja cen in za katere je ob nespremenjenemu načinu dela in brez drugih ustreznih prijemov težko doseči bistveno znižanje (energija, PTT, tekoče vzdrževanje delovnih sredstev, transportne storitve, investicijsko vzdrževanje delovnih sredstev).

IZVOZ

v S=1.262,03

	Plan	Realizacija	Index
1. Konvertibilno področje	7.659.688	6.238.369	81,44
V tem:			
— klasični izvoz	610.062	1.377.841	225,85
— storitve	7.049.626	4.860.528	68,95
2. Klirinško področje	156.113	289.387	185,37
3. Skupaj IZVOZ	7.815.801	6.527.756	83,52

V primerjavi z enakim lanskim obdobjem je izvoz izvršen v naslednjih indeksih:

1. Konvertibilni izvoz:	115,04
— storitve	92,15
— polni izvoz	439,94
2. Klirinški izvoz	195,06
3. Skupaj IZVOZ	117,55

UVOZ

	Plan	Realizacija	Index
1. Konvertibilno področje	5.099.570	3.568.747	69,98
— repromaterial	4.646.248	3.568.747	76,81
— oprema	453.322	—	—
2. Kliring			
— repromaterial	921.177	735.344	79,83
SKUPAJ	6.020.747	4.304.091	71,49

V primerjavi z enakim lanskim obdobjem je uvoz realiziran v naslednjih indeksih:

1. Konvertibilno področje	120,25
— repromaterial	121,29
— oprema	—
2. Kliring	115,71
3. SKUPAJ UVOZ	119,43

CELOTNI PRIHODEK IN RAZDELITEV

	Plan 1988	Str.	Realiz. I.—IX. 88	Str.	3:1	Index 3:I—IX. 87
1. CELOTNI PRIHODEK	64.900.00	100	53.232.678	100	82	249
2. PORABLJENA SRED.	38.546.429	59	31.255.336	59	81	248
3. DOHODEK	26.353.571	41	21.977.342	41	83	251
4. OBVEZ. IZ DOH.	7.309.853	11,3	6.057.897	11	83	238
5. ČISTI DOHODEK	19.043.718	29,3	15.919.446	30	83	256

Odprte možnosti za osebne dohodke

S spremenjeno zakonodajo so dvignjena sidra za možnosti povišanja osebnih dohodkov. Vendar je treba za to ustvariti ustrežno pokritje v dohodku. Glede na kapacitete in možnosti prodaje ocenjujemo, da je možno povečati plan proizvodnje in prodaje in tako ustvariti dodaten, nadplanski dohodek in s tem delno realizirati dovoljeno povišanje osebnih dohodkov. V kolikšni meri pa bomo lahko možno maso izkoristili, je odvisno od vseh faktorjev v poslovnem procesu. Vsak mora opraviti svoj delež, vsak mora dati svoj prispevek, da bomo lahko prišli do tega cilja. Poslovni odbor je sprejel takšno usmeritev in z njo program in odgovornost za naloge, ki nas bodo pripeljale do zelenega cilja.

Rozima Kum — vodja PAS

med voljo in možnostmi

V prejšnji številki Laboda smo povzeli rezultate raziskave o učinkovitosti obveščanja v združenem delu. Rezultati pravijo, da na eni strani to ni dovolj učinkovito, na drugi pa tudi, da je pri delavcih vse manjše zanimanje za informacije, da vlada apatija in nezainteresiranost. Kako iz takega položaja? Gotovo je na organizatorjih obveščanja in na odgovornih delavcih v tozdi, da posvete obveščanju več pozornosti. Da pretehtajo, kaj sodi v kakšen medij, kako pritegniti delavce. Tu pa je na potezi novinar v združenem delu. Toda, ali ima prosto pot do vseh informacij, ali ima dovolj moči? O tem je v intervjuju spregovoril tudi predsednik slovenskih sindikatov, tov. Miha Ravnik, na novogoriškem srečanju:

Kako bo sindikat v bodoče obravnaval področje obveščanja?

»Obveščanje je eden od pogojev, da bomo izpeljali prenovo sindikata. Le z dobro obveščeni delavci se bomo lahko lotili te prenove na kateremkoli področju. Z obveščanjem želimo motivirati ljudi za njihov polni prispevek k spremembam na področju gospodarjenja, odločanja in samoupravljanja, pa tudi k aktivnejšemu delu našega članstva pri uresničevanju vse zahtevnejših nalog.«

Torej lahko pričakujemo tudi kaj več kot zgolj deklarativno podporo?

»Gotovo. Predvsem moramo materialno okrepiti razmere pri obveščanju v združenem delu, prav

Račka — znak novinarjev v združenem delu

sindikat pa bo moral zagotoviti, da ne bomo začeli varčevati najprej z glasili.«

Kaj to konkretno pomeni?

»To pomeni, da bomo v sindikatih — od občinskih do republiškega vodstva — zagotovili večji prispevek tako iz sredstev članarine kot tudi iz drugih možnih virov. Moramo ustvariti pogoje za širitev, ne pa zmanjševanje aktivnosti pri obveščanju v združenem delu.«

Kaj menite o usodi zahtev slovenskih sindikatov glede zakonskih omejitev pri delitvi in skupni porabi?

»Tudi v bodoče bodo naše zahteve zelo odločne, seveda pa ni vse v naši moči. Vmes je seveda prostor, v katerem bodo odločali predvsem izvršni svet in delegatska skupščina, kako bodo reagirali na naše upravičene zahteve, pa bomo kmalu videli. Gre za zakon o omejitvah OD in skupne porabe, ki ga je treba nujno odpraviti.«

Kakšen je po vašem mnenju namen novinarskih srečanj?

»Doslej sem sodeloval na Rogli in v Portorožu, zato lahko rečem, da so ta srečanja velikega pomena za razvoj novinarstva v združenem delu. Pri tem je interes sindikata velik in želimo še vnaprej sodelovati v polni meri.«

Imate povratne informacije o tem, kaj meni članstvo o sedanji vodstveni garnituri slovenskih sindikatov?

»Nimam neposrednih povratnih informacij, vendar ocenjujem, da zaslužimo tako kritike kot pohvale. Mnenje članstva je velikokrat kritično iz upravičenih razlogov. Med drugim sem osebno prejel dve pismi, v katerih so me kritizirali.«

Tovariš predsednik, kam po končanem mandatu?

»Spet nazaj v združeno delo!« Naključje je nanoslo, da so prav v času Ravnikovega nastopa na srečanju pred Hotelom DELTA štrajkali šoferji Avtoprometa Nova Gorica — o tem pišemo posebej — zato smo predsedniku ob koncu hočeš-nočeš morali postaviti še vprašanje o obveščanju v novogoriškem združenem delu. Takole ga je ocenil: Predvsem v Iskri in Meblu so dobro organizirani, to srečanje pa bo zagotovo spodbudilo še ostale delovne organizacije, da namenijo večjo pozornost temu področju.

Zakaj občinski sindikalni sveti izpuščajo skrb za obveščanje v združenem delu?

V program našega dela je posebno opredeljena točka, kako novinarje oborožiti z znanjem in kako bomo le-tim lahko tudi pomagali pri njihovem delu.

Stavkovni val v Mariboru je povzročil tudi vrsto vprašanj v zvezi z obveščanjem, ki po mnenju nekaterih ni bilo zadovoljivo?

Sindikat se zavzema za to, da v takšnih primerih ne gre zgolj zbirati podatke o stavkah, udeležencih in slično, temveč delovnim ljudem prikazati tudi dejansko stanje stvari. Prav tu pa obveščanje igra pomembno vlogo, ta pa včasih marsikomu ni preveč všeč.

Kako zaščititi novinarja pri njegovem kritičnem pisanju? Kako postopati takrat, ko novinarjevo pisanje ni po volji vodstvu DO?

Moram priznati, da tudi v tem na sindikatih vedno bolj razmišljamo. Predvsem se to nanaša na zaščito piscočega sindikalnega aktivista. Razmišljanja smo pripeljali že tako daleč, da preišljujemo celo o zakonski zaščiti. Pri tem moramo doseči tudi to da se informatorji pisanja ne bodo bali.

Kaj menite o pobudah za ustanavljanje posebne vrste sindikata v Sloveniji?

Če prav razumem vprašanje, gre pri tem za ustanavljanje neodvisnih sindikatov. Ta pobuda ni pravzaprav nič novega, saj sedanji »organizatorji« ne poznajo organizacije sedanjih sindikatov, ki je prav takšna, ki jo ponujajo oni. Sicer pa imajo vse vrste pobude prostor v sedanjem sindikatu. Naloge so približno enake, kot si jih že mi sami postavljamo. Tako bi bilo veliko bolje, če bi nam pomagali pri boljši organizaciji oz. reorganizaciji sedanjih sindikatov.

Ali obveščanje o osebnih dohodkih zaposlenih razburja članstvo?

Pri tem moramo biti pozorni na to, da ne objavljamo le številke, ampak tudi komentarje o osebnih dohodkih. Osebnih dohodki namreč ne morejo in ne smejo biti nikakršna skrivnost. Menim tudi, da takšna objavljavanja članstva ne razburjajo. Večje razburjenje pa nas

(Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje s 5. strani)

tane takrat, ko neupravičeno primerjajo OD pri sosedu češ, pri sosedu je toliko, pri nas pa tako malo.

Kaj bo z obveščanjem v sedanjih kritičnih gospodarskih situacijah?

Kakršnakoli razmišljanja o ukinjanju obveščanja v združenem delu ne pridejo v poštev. Takšna razmišljanja so popolnoma napačna in vodijo v slepo ulico. Mislim celo, da so delavci velikokrat premalo obveščeni. Sindikati ne pristajajo na kakršnakoli prekinjanja oz. ukinjanja obveščanja. Pri tem delovnem organizacijam ne sme biti žal vložnega denarja, saj se le ta lahko bogato obrestuje.

Bo sindikat kadrovske usposobljen izpeljati prenovo?

O tem smo se resno pogovarjali. Ukinili bomo mandat za aktiviste, spremenili metode dela, ukinjamo pa že enomesečne politične šole in prehajamo na krajše in akcijsko izobraževanje. Sindikat mora postati tudi nosilec širših tem.

O odgovornosti?

Vsaka stvar mora imeti ime in priimek. To pa pomeni odgovornost predlagatelja, posameznika.

Vprašanje zaupanja?

V tej situaciji je to vprašanje zelo resno. Nezaupanje lahko naredi veliko slabega.

Tema, jezik v glasilih OZD je bila čisto na koncu, tako daleč na koncu, ko smo bili vsi že utrujeni in željni poti v lep, sončni sobotni popoldan. Morda lahko temu pripišemo nekaj tudi simbolike, slovenski jezik v glasilih OZD ni namreč najboljši. Z vsem se zadovoljimo in tako lepoto jezika pač kaj radi odrinemo na zadnje mesto. To pa seveda ni prav.

Čeprav je bilo na študijskem srečanju tudi nekaj pomanjklivosti, npr. nedorečena tema o vlogi in statusu novinarja oz. organizatorja obveščanja v OZD, je bilo srečanje gotovo koristno za vse udeležence (tudi za tiste, ki so prosti čas izkoristili za nakupe cenjenih dežnikov v italijanski Gorici). Pohvaliti je treba tudi organizatorje srečanja, katerim je uspelo narediti to srečanje kot koristno in lepo doživetje.

naš pogovor: z vodjo službe kontrolne kvalitete — marico praznik

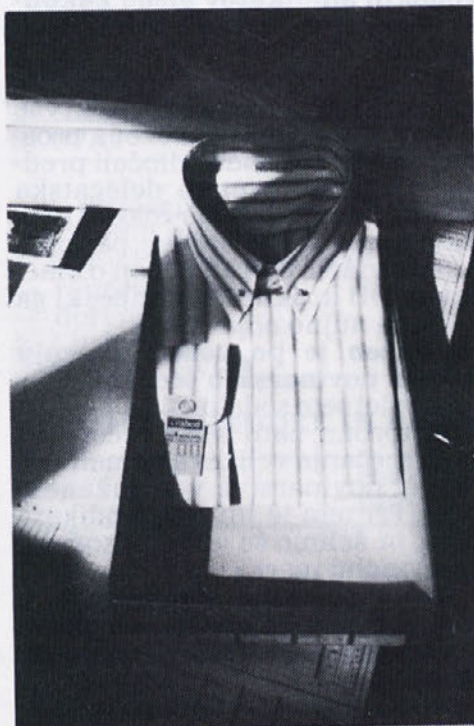
Večna tema je kontrola kvalitete. Pa vendarle bi lahko rekli, da kljub sprotne spremljanju tega dela tudi v našem časopisu, še vedno premalo pišemo o tem. Premalokrat se zamislimo kako in kaj, saj so opozorila, da kvaliteta ni in ni zadovoljiva, pogosta.

Ali kvaliteta našega dela pada?

MP: Ne bi smeli reči, da danes delamo slabše, kot smo. Vendar pa so zahteve občutno višje. Zato pomeni stanje na mestu pravzaprav padanje. Premalo smo inovativni tudi na tem področju, preveč smo zadovoljni. Tisto, kar je bilo še včeraj povsem v redu, danes ni več. Mi pa se pretvarjamo, da je včerajšnje dobro za vedno dobro.

Na poslovnem odboru je bila točka dnevnega reda namenjena tudi bodoči organiziranosti službe kontrolne kvalitete. Do katerih sprememb naj bi prišlo?

MP: Kakšna bo končna organiziranost naše službe, še ne moremo reči. Izkušnje pa pravijo, da bi mo-

Centimeter sem ali tja pomeni na srajci zelo veliko. Kaj nerodno je, če je gumb na ovratniku malo premajhen. In ta majhen centimeter krni ugled Labodu in srajci zmanjša vrednost.

Marica Praznik — vodja službe kontrolne kvalitete in vodja krojilnice v Ločni.

rali konkretneje poseči v medfazno kontrolo. Služba kontrolne kvalitete pa mora biti povsem samostojna, saj ima kontrolor v TOZD na primer do svojega delovnega okolja bolj toleranten odnos...

To pa pomeni, da se lahko slabša kvaliteta včasih tudi izmuzne... Vendar pa se to vrne kot bumerang, če ne prej, pa iz tržišča. Tržišče napake gotovo ne tolerira...

MP: To drži. In popravnega izpita ni. Zato ne velja tako ščititi napake. Končno s tem škodimo vsem nam. Res pa je tudi, da je težko dosledno izvajati vse, zapisano v zvezi s kvaliteto. Prvi kontrolor je delavec sam in pa njegov brigadir ter od tu dalje. Vem pa za primere, da se slabo delo stalno ponavlja, ukrepanj pa ni. Enostavno se sprijaznimo s tem, da nekdo ne dela dobro.

V razpravi je bilo slišati mnenje, da je delavec pri nas (to pa ni le v Labodu) zaščiten kot beli medved. Kako torej le »prisiliti« ljudi, da bodo imeli strožji odnos do lastnega dela. So to sankcije ali pohvale? Kaj bi bilo učinkovitejše?

PM: Moje mnenje je, da bi morali kaznovati slabo kvaliteto. Toda to je kočljivo področje, ki ga bo treba še doreči. Gotovo pa bi bilo učinkovito dosledno kaznovanje tistega delavca, njegovega vodje, pa vse do vodstva TOZD. To bi bilo po mojem mnenju — nujno. Saj naša zavest še ni tako visoka, da bi šlo tudi brez sankcij na bolje.

Imamo kriterije za kvaliteto, ki pa jih menda vsak TOZD po svoje razume. Kaj je bilo storjenega za poenotenje?

MP: Imamo okvire za dobro kvaliteto. Šivanje pa je vendarle tudi ustvarjalno delo in težko je doreči vsako podrobnost. O tem smo skušali spregovoriti na skupnem sestanku z vsemi, ki so za to odgo-

labod

vorni. Vendar nam ni uspelo zbrati vseh ljudi. Vse to je prerazdrobljeno. Izgubljam pa veliko. Kajti glavni kontrolor na primer, lahko vpliva na TOZD post festum ali za naprej. Morali pa bi delovati sprotno. Zato je tolikšen poudarek na drugačni medfazni kontroli.

— **Vaša služba šteje 9 ljudi, od tega sta 2 za kooperacijo in tako torej trenutno brez osnovnega dela. Na drugi strani pa je pričakovati, da bo manjkalo sposobnega kadra za medfazno kontrolo.**

MP: Kader bo gotovo problem, medtem ko se moramo zavedati, da bo občasno tudi kooperacija lahko še kako aktualna. Rada pa bi dodala, da se ob teh naših 9 delavcih še vrsta vseh ukvarja s kvaliteto. Veliko je slišati tudi o »čistilcih nitk«, ki jih tudi pripisujejo h kontroli. To naj bi bila zares zadnja faza v proizvodnji ali tekoča faza te, ne pa del kontrole kvalitete.

— **Gre za kvaliteto našega dela, saj vemo, da le na to lahko vplivamo. Nekdo pa je rekel, da je ob slabo pripravljenem delu težko delati kvalitetno...**

MP: Na samo kvaliteto pa ne vpliva le izdelava, temveč tudi predhodne dejavnosti, kjer pa je veliko propustov. Pri tem je pomemben tudi transport in skladiščenje. Eno bistvenih načel preprečevanja slabe kvalitete je načelo preventive in vgrajevanje kvalitete in ne samo vsakodnevno reševanje posameznih problemov. Skrbeti moramo za to, da bomo s sistematičnim delom probleme v zvezi s kvaliteto v proizvodnem procesu dovolj zgodaj spoznali in predvideli, pri tem pa ukrepali tako, da do teh problemov ne bo prišlo. Osnova je še vedno vgrajevanje kvalitete v izdelek, ki se začne s planiranjem kvalitete pri razvoju izdelka in nadaljuje z realizacijo teh zahtev preko zagotovitve ustreznega nivoja kvalitete vhodnih materialov, zagotavljanjem kvalitete v procesu izdelave ter zagotavljanjem izhodne kvalitete.

labod

V modelarni srajc in bluz

bluze na pretresu

Sejmi so tudi priložnost za to, da pokukamo h konkurenci. Da se malo primerjamo in realno ocenimo. Iz zaključkov na beograjskem sejmu mode se je rodila tudi ideja, da na »svojem« terenu pogledamo, kje smo, kako nas ocenjujejo trgovine. Tokrat so bile na pretresu bluze, torej program, kjer prodaja celo narašča, kjer smo prejeli že veliko pohval, so pa vendarle tudi pripombe, ki jim velja prisluhniti. Na pot po trgovinah so se podali trgovski zastopniki za ta program, **Matko Mohorič**, ter kreatorki **Irena** in **Mirjana**, ki sta tudi povezali zaključke pogovorov:

»Kar na začetku je treba poudariti, da so imeli vsi trgovci veliko pripomb na naše **cene**. Predragi smo za to, kar ponujamo. Čestokrat je to sicer lepo, prodajno, vredno Labodovega imena, vendar s previsoko ceno. Nekaj pripomb smo slišali tudi na račun **ne dovolj kvalitetne izdelave bluz**. To je zahteven artikel, ki ne prenese površnosti. Izkušnje tudi kažejo, da se znajo v naših proizvodnjah zelo potruditi za izvoz, pri domačem trgu pa so kriteriji še vedno nižji. Toda to miselnost bo treba preseči, saj je tudi domači trg

zelo zahteven in, kot smo že omenili, zelo drag.

Osrednja naloga obiskov je bila **ocena kreacije**. Ta je odvisna od marsičesa. Če blago že samo »ne potegne«, je težko priti do dobre kreacije. Ogled konkurence pove, da ima ta čestokrat žlahtnejše materiale, bolj kvalitetne dodatke in tudi manj komplicirano kreacijo. Pogumni so tudi pri izbiri barv. Toda to so čestokrat uvožene tkanine, katerih kuponov pri nas niti ne vidimo. Torej jih tudi ni moč nabaviti. Poleg tega je uvoz odvisen od marsičesa, kar tudi poznamo. Vendarle pa, če bi se zgledovali pri boljših, bi morali priznati, da ne »šparajo« pri dodatkih in pri najboljših materialih. To tudi »pomaga« k boljši kreaciji. Premalo se morda še zavedamo, da ne moremo pričakovati najboljše kvalitete izdelka, če ni vanj vtkana najboljša tkanina, najboljši dodatki, oprema in seveda kreacija. Ta je le del, čeprav zelo viden, občutljiv in zahteven del. Ob tem bi morali opozoriti tudi na slabo opremljene trgovine za ponudbo bluz, ki bi morale biti na obežalnikih in ne zložene v kartonskih škatlah. Ni nepomembno, kako je bluza prezentirana v trgovini. Pa tudi v naših skladiščih še nismo dovolj opremljeni v te namene.«

Tako torej pravijo izkušnje trgovcev, ki nas lahko dnevno primerjajo s konkurenco in z odmevi med posameznimi kupci. Na tržišču nas cenijo, zato ne smemo podcenjevati pripomb trgovcev. Med njimi je nekdo tudi dodal, da bi bil najbolje prodan tisti izdelek, ki mu v kreaciji ne bi pisala letnica, le barva bi lahko bila bolj karakteristična za čas nastanka modela. Sicer pa bi moral biti ta takorekoč »večen«. Prav ta univerzalnost pa omejuje naše kreatorje. Vendar je že tako, da tukaj živimo in temu trgu se moramo prilagajati.

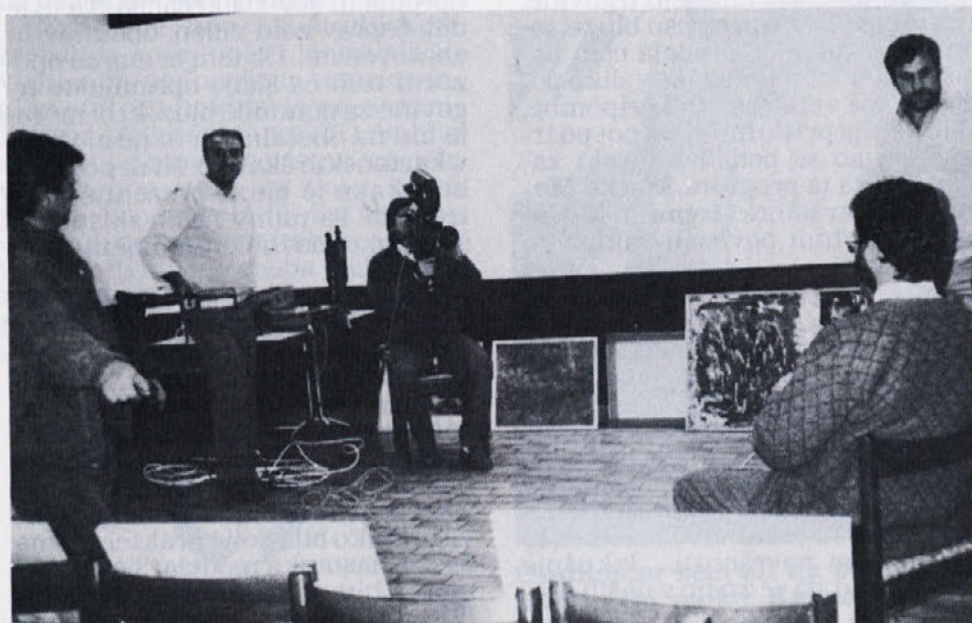
jubilejni 10. ex-tempore

Delo žirije ni bilo lahko. Med 117 slikami so jih 48 izbrali za razstavo in med temi so podelili tudi nagrade in priznanja. Člani žirije so menili, da so nagrajena dela precej poenotena tako v zrelosti kot tudi kakovosti.

V vzorčni sobi so se zbrali slikarji, da se med seboj spoznajo, se pogovore o svojem delu in se zblížajo.

Naš ex-tempore pomeni sam po sebi veliko reklamo. Zabeležen je bil v več časopisih in na TV. Seveda pa so najboljša reklama slikarji, ki pravijo zase, da so naši ambasadorji.

Letos smo organizirali že 10. Labodov ex-tempore. Jubilej gotovo potrjuje, da je bila odločitev peščice zanesenjakov pred desetimi leti pravilna. Želeli smo pripeljati med Labodove delavke delčke likovne ustvarjalnosti, ki nam je bila takrat še dokaj daleč. Danes nam je blizu in kot je poudaril v pozdravnem govoru direktor DSSS, Andrej Kirm, brez slik ne bi več znali biti. Torej trud, ki ga zahteva taka prireditve, ni bil zaman.

Pisali smo že o zaključnih slovesnostih, o slikarjih in njihovih delih. Tokrat pa naj nekaj besed napišemo tudi o organizatorjih. Njihovo delo se začne že veliko pred samim razpisom ex-tempora. Vsako leto je treba najprej poskrbeti za pravilnik, za razpisno temo, za primerne nagrade, za primerno udeležbo, za strokovno žirijo... Iščemo seznam udeležencev po ostalih vidnejših ex-temporih, med katerimi sta — poleg našega — še piranski in ex-tempore v Radencih. Sodelujemo z likovnimi skupinami in posamezniki... Kajti le s primerno udeležbo si zagotovimo tudi primeren nivo del. Le tako gradimo ime naši prireditvi in s tem tudi Labodu. Potem sledi žigosanje platen, pri čemer pa je dragocena pomoč vseh tozdog in še posebno Tip-topa. V Ljubljani namreč žigosa svoje podloge veliko slikarjev.

Pred zaključkom prireditve vedno poskrbimo za kulturni program, za to, da se slikarji med nami ne bi počutili osamljene, za sprejem njihovih del, za postavitev razstave... Skratka, veliko dela je na organizacijskem odboru, v katerem odnesejo največji delež posamezne službe v DSSS.

Na letošnjem jubilejnem ex-temporu je s 117 deli sodelovalo 63 slikarjev, platna pa je skupaj žigosalo 71 slikarjev. Strokovna žirija — vodil jo je naš »stari« svetovalec **Milček Komelj**, sodeloval pa je še **Toni Biloslav** iz Obalnih galerij iz Pirana, ki se nam je pridružil že lani, in pa ugledni likovni kritik **Janez Mesesnel**, je izbrala za razstavo 49 slik. Med temi pa je določila tudi nagrajence. Kdo je tokrat prejel nagrade in diplome:

1. nagrada: VELJKO TOMAN — Ljubljana

2. nagrada: JOŽE KUMER — Novo mesto

3. nagrada: GABRIJEL HUMEK — Stična

Odkupne nagrade: Dušan Fišer, Matjaž Mauser, Janko Orač, Stane Petrovič in Franc Rent.

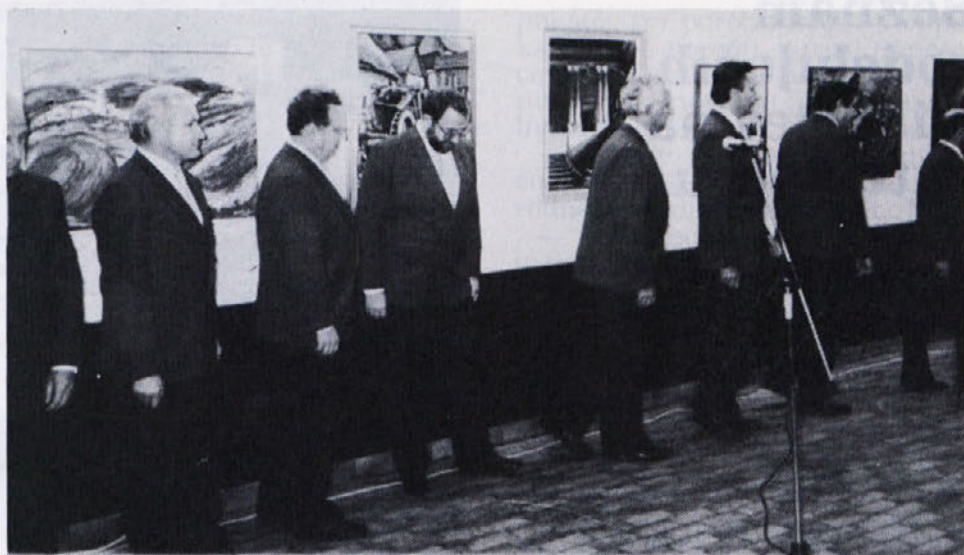

Diplome: Danja Bajc, Mario Casetti, Jože Kotar, Marjan Maznik, Franc Železnik

Posebno svečan ton letošnji zaključni prireditvi pa je dal nastop **Slovenskega okteta**. Z njihovim žlahtnim petjem smo dostojno obeležili naš jubilej. Veseli smo, da so se letos zbrali mnogi stari prijatelji. Med temi je vseh deset let z nami sodeloval Novomeščan **Miran Hočevar**, ki je na našem 1. ex-temporu prejel tudi prvo nagrado. Devet let pa so nam zvesti **Franc Smole**, ki pri 79 letih še vedno veselo slika in nas redno obiskuje, ter **Jože Kotar** in **Stane Petrovič** — oba večkratna naša nagrajenca.

Med tistimi, ki so bili tokrat prvič z nami, je tudi priznan slikar iz stičenskega samostana, Gabrijel Humek, ki je tudi letošnji nagrajenec. Pridružili so se nam tudi slikarji iz Hrvaške, na razpis pa se je letos prvič odzval tudi oficir JLA iz Novega mesta, ki svoje delo tudi razstavlja. Tako kot lani, so se nam tudi letos pridružili slikarji iz Tržaškega in še številni drugi. Da bi se v tej pisani družini vsi našli, objavljamo letos prvič tudi seznam vseh, ki so sodelovali.

Vsem, ki ste se udeležili katerekoli našega ex-tempora v teh desetih letih, bi se radi še enkrat zahvalili po tej poti. Med nami so se stkale vezi, ki jih želimo še nadaljevati. Želeli bi, da nam boste zvesti tudi v bodoče. Saj bomo nadaljevali z našim skupnim ex-temporom, čeprav se nam ne obetajo nič lahki časi. Toda, vztrajali bomo, kot je poudaril tov. Kirm. In prepričani smo, da se nas bo prihodnje leto zbralo še več. Spomladi pa želimo pripraviti pregledno razstavo vseh do sedaj nagrajenih del. Razstava naj bi potovala po krajih, kjer so Labodovi tozdi. Tako bomo tudi širši javnosti pokazali to, kar skupaj damo v našo kulturno dediščino.

Poseben poudarek jubilejnejmu ex-temporu je dal nastop Slovenskega okteta. Veseli in ponosni smo, da so nas počastili s svojim izbranim petjem.

Marjanu Mazniku gre posebna zahvala za pomoč pri organiziranju marsikaterega Labodovega ex-tempora. Pri nas sodeluje kot uspešen slikar in prizadeven organizator (v ozadju je dr. Milček Komelj, predsednik letošnje žirije).

Naš jubilant — Marjan Hočevar je bil tudi prvi nagrajenec našega prvega ex-tempora.

Franc Smole je naš zvesti prijatelj. Devetkrat je sodeloval na Labodovem ex-temporu, svoja dela pa je razstavljal tudi v ljubljanskem Tip-topu.

Pri postavljanju razstav vedno sodelujejo fantje iz skladišča in splošne službe.

Seznam sodelujočih slikarjev na extemporu

Miran Hočevar, Glavni trg 13, Novo mesto

Janko Orač, Milke Šobar 17, Novo mesto.

Gabrijel Humek, Stična 17, Ivančna Gorica

Marija Prah, Kristanova 32, Novo mesto

Milorad Ljubisavljević, Bršljin 45, Novo mesto

Nenad Ranković, V. P. 1394; N. M.

Boris Zajc, Birčna vas 13b, Novo mesto

Dušan Muc, Vodnikova 76, Ljubljana

Vinko Podobnik, Jezerska 22, Žiri

Lojze Trafila, Na Kresu 20, Železniki

Franc Rant, Potok 1, Železniki

Marjan Maznik, Kristanova 30, Novo mesto

Nedeljko Tintor, Med potoki 2, Zagreb

Srečko Škoberne, Podjavorškova 7, 63000 Celje

Franjo Smole, Fabijanjeva 3, Ljubljana

Lojze Adamlje, Cvetlična pot 10, Ljubljana

Zdenka Omahen, Miklošičeva 20, Ljubljana

Mojca Vilar, C. talcev 22, Domžale

Ida Rebula, Bistriška 24, Domžale

Štefan Horvat, C. dolenskega odreda 11, Višnja gora

Zlata Volarič, Galetova 23, Kranj

Jože Volarič, Galetova 23, Kranj

Ana Cajnko, Jana Husa 96, Ljubljana

Alda Posavec, Povšetova 104 b, Ljubljana

Adalbert Žvab, Bratov Rozman 12, Ljubljana

Marjan Skomavc, Gradišče 8, Ljubljana

Ana Žvan, Stari trg 15, Ljubljana

Veljko Toman, Rakitna 117, Rakitna

Dušan Strle, Zihrlava 3, Kamnik

Edvard Starc, Celovška 263, Ljubljana

Željko Karakaš, Trg oktobrske rev. 13, Ljubljana

Matjaž Mausear, Sp. Duplje 36, Duplje

Metka Mausear-Vovk, Čankarjeva 48, Radovljica

Mirko Ribič, Groharjeva 8, Maribor

Matjaž Duh, Sadjarska 15, Maribor

Stanko Rijavec, Ruška 11, Maribor

Veronika Rakuš, Ptuj

Karmen Rakuš, Lackove čete 14, Ptuj

Tone Cimerman, Grade 1, Ljutomer

Nada Kramberger, Ptuj

Silvo Prelog, Bratov Tihler 2, Ljutomer

Ivanka, Anka Marko, Ostružnikova 2, Ljutomer

Mišo Hramous, Ljutomer, Krapje 26, Veržej

Rozina Šebitič, Zihrlava 9, Ptuj

Drago Kopše, Mariborska 19, Zg. Polstava

Drago Aršič, Peričeva 3, Ljubljana

Danja Bajc, Mestne njive 11, Novo mesto

Franc Železnik, Goriška 1, Piran

Jože Kumer, Na griču 4, Dol. Toplice

Marjan Maznik, Kristanova 30, Novo mesto

Na otvoritvi letošnje razstave je bilo lepo število ljubiteljev likovne umetnosti. Prireditelji pa so bili zelo veseli tudi večjega obiska Labodovih delavcev.

Branko Duh, Malečnik 25, Maribor

Valter Černe, Maribor

Tatjana Pavliuzzi, Erjavčeva 4, Maribor

Igor Obradinović, Skalitskega 1, Novo mesto

Jože Kotar, Ragovska ul. 14, Novo mesto

Ivan Jerom, Beblerjev trg 6, Nove Jare, Lj.

Žiža Solunac, Vošnjakova 7, Ljubljana

Bogdan Potnik, Bevkova 8, Kamnik

Danica Qala-Bem, Streliška 5, Ljubljana

Janez Kovačič, Na brezno 44, Brezovica

Piero Conestabo, Via Rosi 33, Trieste

Qeulijamo Peali, Via sette fontane 42, Trieste

Silvano Clavora, Strada del Friuli 106/2, Trieste

Marino Casetti, Via Tarabokia 8, Trieste

Matjaž Bukovec, Ilirska 22, Ljubljana

Stane Žerko, Partizanska 44, Škofja Loka

Dušan Fišer, Slape 13, Ptujška gora

Laci Herman, Celovška 106, Ljubljana

Ankica Černjul, F. Čandeka, Rijeka

Jana Dolenc, Grajska 3, Tolmin

Stane Petrovič, Celje

Stane Petrovič, Celje

Stane Fabjančič, Brestanica

Darja Veljkovič, Krško

Slavica Jesenko, Krško

Viktor Gregorčič — Temenica:

»Čeprav ima naš tozd izredno skromne prostorske možnosti in je skromna režija obremenjena z raznovrstnimi deli, smo se potrudili in uvedli hranilno službo, kar je gospodarno tako za delovno organizacijo kot za varčevalce. Obresti so ugodne, pa tudi za dvig denarja nam ni treba nikamor hoditi. Če ima človek malo denarja, ga mora še bolj skrbno obračati.«

(B. Š.)

Majda Kerin — Libna:

»V Libni še nimamo hranilne službe, čeprav delamo na tem. Tako smo delavci Libne prikrajšani za ugodnosti, ki jih lastna hranilnica nudi. Hranilnica bi bila gotovo tudi za nas zelo zanimiva, saj vemo, da so obresti zelo ugodne. Čeprav nimamo kaj dosti denarja, vsaj po plačah sodeč ne, mislim, da bi kar varčevali. Ob dobrih pogojih varčevanja, denar ne propada.«

Gorazd Kodrič — Delta:

»Mislim, da smo z ustanovitvijo hranilne službe naredili velik korak naprej, tako za delovno organizacijo kot za posameznika. Bolje, da se obresti stekajo k našim delavcem kot pa v banko. Kljub začetnemu nezaupanju, se depoziti stalno zvišujejo. O tem pa zgovorno pričajo tudi obresti koncem vsakega tromesečja. Zato lahko pričakujemo le nadaljnji razvoj naše hranilnice.«

Marija Dajčman — Delta:

»Mislim, da je organizacija lastne hranilnice dobra poteza. Tudi sama sem varčevalka. Vendar pa moram povedati, da mlada, kot sem, imam veliko potreb in želje, zato ne ostaja kaj dosti prihrankov na knjižnici. Če bi mi ostajalo kaj več denarja, pa bi ga seveda puščala v naši hranilnici.«

naša mnenja - o naši hranilnici

Magda Lokar — Temenica: »Ko smo začeli v tozdu razpravljati o uvedbi lastne hranilnice, sem se tudi izven tovarne pozanimala, kako je s tem. Povedali so mi, da tako lahko koristimo svoji delovni organizaciji. Zakaj bi banke razpolagale s sredstvi, raje jih uporabimo v svoji delovni organizaciji. Upam, da bo tako tudi za nas bolje. Bojim se samo, da so osebni dohodki tako nizki, da ne bo kaj varčevati.«

Gorazd Kodrič

Majda Kunstek

Marija Dajčman

Maja Kunstek — blagajničarka hranilnice v Delti: »Več varčevalcev je kot v začetku, kar se zlasti odraža na pripisu obresti za tretje tromesečje. Delavke, ki v začetku

niso čisto zaupale takšni organizaciji varčevanja, so le manjši odstotek osebnega dohodka namenile na Labodovo hranilno knjižico, sedaj pa to spreminjajo. Delavke so dvigovale ob izplačilu OD celotni znesek, sedaj pa dvigujejo le za potrebe parih dni. Nekateri delavci vlagajo denar svojih družinskih članov, saj vidijo, da so obresti pri nas le ugodnejše kot pri banki. Tudi nekateri upokojenci varčujejo (kolikor jim pač današnja draginja to dopušča) pri naši hranilni službi.«

(M. M.)

Tomislav Mihelič — direktor Tip-topa: »Uvedba lastne hranilne službe je gotovo dvojno dobra poteza. Veliko smo dosegli tudi s trimesečnim pripisom obresti, morda pa bi morali razmišljati še naprej. Kaj bi, na primer, pomenil mesečni pripis obresti. Visoki zneski teh so marsikoga spodbudili, da ima do varčevanja še bolj zaostren odnos, da previdneje dviga denar. Dobro pa bi bilo večkrat opozarjati na ugodnosti v naši hranilnici, predstaviti te s konkretnimi zneski (recimo znesek obresti na tri mesece za določeno vsoto). Gotovo bi lahko še koga navdušili.«

Henela Končina, blagajničarka v hranilnici — Tip-top: »Po zdanjem pripisu obresti, ki so bile zares občutne, so se vloge nekoliko povišale. Imamo tudi nekaj primerov, da varčujejo pri nas tudi sorodniki naših zaposlenih. Tako se nam počasi, a vztrajno vloge višajo — v dobro Laboda in posameznika.«

vprašanje - odgovor

Dolžni smo odgovor na vprašanje, ki nam ga je postavila v anketi o participaciji v zdravstvu poslovna sekretarka tozda Delte, tov. Mimica Magdič. Kdo je oproščen plačevanja participacije in v kakšnih primerih?

Odgovor:

OPROSTITEV PARTICIPACIJE POSAMEZNIH KATEGORIJ ZAVAROVANCEV OB UVELJAVLJANJU PRAVIC IZ ZDRAVSTVENEGA VARSTVA

Glede na to, da se je participacija v zdravstvu močno povišala, delavce zanima, kateri zavarovanci je niso dolžni plačati.

Po samoupravnem sporazumu o uresničevanju zdravstvenega varstva (Ur. list SRS št. 47/87) po 48. členu uporabniki niso dolžni prispevati participacije, ko gre za:

- novorojence, dojenčke ter predšolske in šolske otroke;
- učence in študente usmerjenega izobraževanja, ki niso v delovnem razmerju;
- ženske — storitve pri spremljanju nosečnosti, zdravljenju kom-

pplikacij, pri porodu in pri komplikacijah ob porodu, v času 6 mesecev po porodu, za umetno prekinitvev nosečnosti, ki je medicinsko indicirana;

— nosilce partizanske spomenice 1941, odlikovance z redom narodnega heroja in druge borce NOV;

— brezposelne osebe, ki prejema denarno nadomestilo ali denarno pomoč po predpisih o zavarovanju za primer brezposelnosti, ter njihove ožje družinske člane, ki jih le-ti preživljajo in živijo z njimi v skupnem gospodinjstvu;

— varovance v socialnih zavodih;

— prejemnike družbenih denarnih pomoči in uporabnike, katerih mesečni dohodek na družinskega člana ne presega 45 odst. čistega osebnega dohodka na zaposlenega v SR Sloveniji v preteklem letu, to je 121.950 din;

— upokojene z varstvenim dodatkom in upokojene, ki prejema najnižjo pokojnino za polno pokojninsko dobo oziroma upokojenec, ki jim je odmerjena pokojnina od najnižje pokojninske osnove in njihove družinske člane, ki jih preživljajo;

— uporabnike, ki uveljavljajo storitve v zvezi z preprečevanjem, odkrivanjem, zdravljenjem in rehabilitacijo poklicnih bolezni in poškodb pri delu ali pri javnih delih ter v zvezi z uresničevanjem LO in DS;

— pri zdravljenju nalezljivih bolezni, pri katerih je predpisano obvezno zdravljenje (kolera, kuga, otroška paraliza...);

— pri zdravljenju rakastih obolenj, skleroze multipleks, sladkorne bolezni, duševnih bolezni;

— uporabniki, ki trajno potrebujejo dializo, in sicer za reševalne prevoze;

— ženske do 19. leta starosti, ki niso v delovnem razmerju, in sicer za kontracepcijska sredstva in umetno prekinitvev nosečnosti.

Za vse navedene kategorije uporabnikov pa velja, da participacijo plačajo, v kolikor uveljavljajo storitev v višjem standardu ali po drugačnem postopku kot je dogovorjen.

Na podlagi sprejetih ukrepov **niso več oproščeni** plačila participacije za prve kurativne preglede v osnovni dejavnosti in za zdravila ob prevzemu na recept uporabniki, stari 70 let in več, ter osebe z najmanj 70 odst. telesno okvaro ter uporabniki, ki se zdravijo zaradi nalezljivih bolezni, pri katerih je obvezna prijava, in za bolezninega krvnega pritiska.

Nadalje so uporabniki upravičeni še do:

- povračila potnih stroškov, kadar potujejo v zdravstveno organizacijo, če razdalja potovanja v eni smeri znaša 100 km ali več, oz. če morajo potovati zaradi iste bolezni večkrat na mesec v skupni razdalji v eni smeri 300 km in več;

(Nadaljevanje na 12. strani)

(Nadaljevanje z 11. strani)

— povračilo stroškov za prevoženi kilometer z lastnim motornim vozilom v višini 10 odst. cene litra super bencina;

— povračilo stroškov prehrane in nastanitve v drugem kraju v višini 60 odst. tovrstnih stroškov, ki so določeni z družbenim dogovorom;

— posmrtnine v višini 75 odst. povprečnega mesečnega osebne dohodka v SR v minulem letu (od 1. 7. 1977 znaša 253.656 din).

Socialna delavka
Jolanda Švent

bucike

več babic — kilavo dete

To lahko trdimo tudi za naše rezervne dele. Včasih se jih preveč kopiči, drugič ni niti najnujnejšega. Včasih imajo vsi tozdi vse, drugič nihče niti osnovnega. Zmeda je pogojena »zgodovinsko«, bi lahko rekli. Tozdom je bilo dolgo prepuščeno, da se sami znajdejo, kako in kaj. Malo so si med seboj pomagali, malo so sami naročali. Toda časi so drugačni, predvsem pa dražji. In ne gre kopičiti dragih zalog, kot tudi ne gre tvegati, da se lahko proizvodnja ustavi. Zato je bilo rečeno, naj bi vse okoli nabave, kontrole, pregleda... rezervnih delov »domovalo« v Commercu. Vendar se starih navad ne da tako hitro otresti, kot se tudi ne da nenkrat osvojiti tako specifičnih znanj, kot jih zahtevajo rezervni deli.

In zopet so si tozdi po svoje pomagali. Včasih so naleteli pri drugem tozdu na razumevanje, včasih pa tudi ne. Kajti, iz previdnosti ne gre vedno odstopati tako dragocenih zadev, kot so rezervni deli, saj so z nabavo teh izkušnje prej slabe kot ne. Tako teče delo — kljub drugačnim dogovorom — dvotirno in po starem. In zgodi se, da pride v hišo naročilo na kvadrat, ali pa obratno — nič.

Dogovorjeno imamo pot, za katero je bilo ponovno ugotovljeno, da je edina prava. Le še odgovornost ji moramo dodati, vendar v najbolj konkretni obliki, in pa obvezo o mesečnem poročanju v tozdu glede realizacije naročil, koncentracije posameznih rezervnih delov in vseh ostalih potrebnih poslovnih informacij. Sedaj, ko vemo, »kdo je za kaj pri hiši«, moramo to tudi spoštovati. Zato naj odgovornost zadene tudi tiste, ki delajo mimo dogovorjene poti, torej mimo Commerca. Vmes pa je treba postaviti tudi vlogo in relacije razvoje službe s tem v zvezi.

münchenski pogled na modo

Sejem mode v Münchnu je pokazal predvsem **zelo romantične in zelo svečane** modele. Ti so prevladovali, čeprav je bil nekoliko manj prisoten tudi športni stil.

Linija bluzic, ki smo jih videli na tem sejmu, je **oprijeta in krajsja**, kar zglada, je osvojil že ves modni svet. Le **rokavi** so še zelo razkošni, nabrani, »pufasti«, velikokrat sežejo preko komolca ali pa so kimona kratki. Te lepe bluze so v zelo **razkošnih materialih**: v svili in viskozi in veliko je čipk. Te niso le kot vžitki v bele bluze, ki so čestokrat spominjale na tirolsko nošo, ampak so čipkaste v celi metraži. Te bluze so še posebno romantične. Še vedno je veliko **odatkov** — od vrtnic do metuljkov in okrasnih gumbov ali brošk.

Ovratniki so raznorazni: veliko je položenih ovratnikov ali okoli vratu (bubi ovratniki, pogosto z vezenjem) ali pa položeni v »C«. Veliko je tudi manjših fazon ovratnikov, ki pa so z razliko od naših, precej mehkejši. Ovratniki pa krase tudi trikotažo. Ti so veliki in obrobjeni z bogatimi čipkami.

Toliko o bluzah na münchenskem sejmu mode. Menim, da smo se tudi mi z modeli ujeli v modne zapovedi. Opazna pa je pri tem naša omejenost, saj moramo pogosto v eni sami bluzi strniti vse. Biti mora prijetna za nošenje, biti mora pralna, ne sme se mečkati, uporabna naj bo za vsak dan in za svečane priložnosti. To pa je težko strniti. Poskušamo z raznimi dodatki, ki dajejo »štimmung« bluzi. Kar pa ni dovolj. München je pokazal namenske bluze. Kar je romantičnega je do popolnosti romantično. Športno je samo športno. **Bluze v sebi nosijo jasen namen**. Pri nas pa mora biti bolj univerzalna.

Pogled na ostale programe na tem sejmu, pa pokaže oprijeto linijo v vseh modelih — od plaščev do jaken in blejzerjev. Zelo je poudarjen **mini**, novost pa so **po vsej dolžini široke hlače**, ki imajo visok pas in so bogato nabrane.

In še **barve**, ki veljajo tudi za bluze: v cvetnih vzorcih je še vedno veliko kombinacij pastelnih tonov ali pa zelo intenzivnih barv. Veliko je bele barve in kombinacije črno-bele. Sicer pa močno izstopa vijoličasta, še vedno je veliko zelene, prebija se rdeča in še vedno aktualna peščena barva.

Mirjana Fišer
TOZD Commerce

Münchenski sejem je pokazal veliko romantičnih bluz

zaščita kartici

Ob tarnanju o naših osebnih dohodkih, ki so vedno bliže dna kot vrha, pozabljamo nekatere ugodnosti, ki nam jih nudi naš Labod. Omogoča nam nakup izdelkov s 30-odstotnim popustom. Vsota je seveda limitirana, toda še vedno dovolj visoka, da bi zadostovala za vsakega delavca Laboda. Tudi za sorodnike — najozje bi bilo dovolj. Toda kaj, ko se na to ubogo kartico obeša še vse kdo drug in nazadnje zmanjkuje za nas same. Tu so znanci in znanci od znancev... Pri tem pa je nagovor za prošnjo približno tak, saj imate v Labodu kartico in lahko kupite vse čisto poceni, pa daj še meni, da si malo pomagam z njo... Za posameznika je to vse bolj neprijetno. Odrečeš težko in si s tem nakoplješ zamero vsepovprek. Znesek pa je tudi naenkrat poln. Pa tudi če ni, ga vse težje odstopimo. Konec koncev je to naša ugodnost, ki je skoraj v kategoriji osebnega dohodka. In zakaj bi mi, ki smo že tako na slabšem s plačami, odstopali toliko in toliko nekomu drugemu, se vse pogosteje sprašujemo.

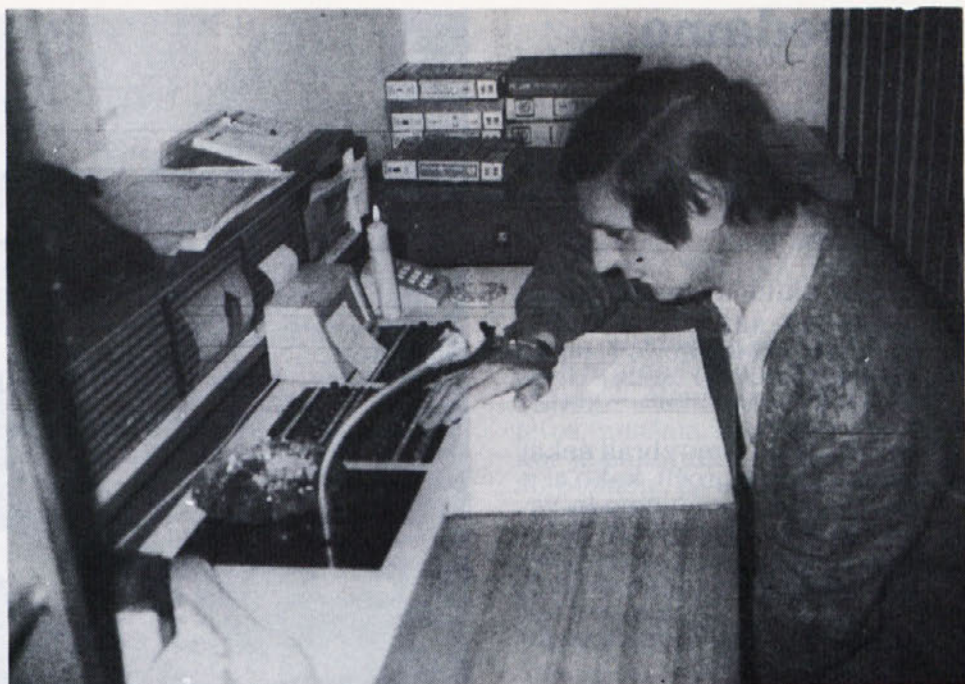
Nekako bi morali zaščititi uporabo kartice, da bi imeli delavci Laboda občutek, da je to zares samo za nas in naše najbližje. Marsikatera delovna organizacija ima zaščitene take ugodnosti za svoje delavce, saj te končno pomenijo del stimulacije. Ostrejšje bi morale biti postavljene meje za koga in kdaj, da se ne bi prav vsi želeli okoristiti z njo.

varovalke pred zlorabo

Od 1. novembra dalje bodo veljala dopolnjena določila samoupravnega sporazuma o porodniškem dopustu, ki jih je sprejela skupščina skupnosti otroškega varstva Slovenije.

Pri teh spremembah gre za postavitev manjkajočih varovalnih mehanizmov, ki bodo preprečevali neupravičeno izrabljanje sredstev iz naslova porodniških nadomestil, ter za opredelitev dobe daljšega porodniškega dopusta pri nedonošenih otrocih.

V tem smislu bo pri nosilcih samostojnega dela za določitev vrednosti porodniškega nadomestila služila neto osnova za pokojninsko in invalidsko zavarovanje iz koledarskega leta pred letom, ko je upravičenka pridobila pravico do porodnine. Takšno vrednost nadomestila pa bodo preračunali

V novomeški telefonski centrali je telefonist Jože »dobro opremljen«. Če zmanjka elektrike, si pomaga s svečo. Saj dela v prostoru brez okna oz. naravne svetlobe.

na vrednost tekočega leta. Na ta način naj bi preprečili, da bi si nosilci samostojnega dela v pričakovanju pravice do nadomestila izbrali višjo osnovo, kot bi jo sicer izbrali, če bi delali in plačevali prispevek.

Na novo je določena tudi najvišja vrednost porodniškega nadomestila, in sicer v višini petkratne vrednosti najnižjega zneska, ki zagotavlja delavcu materialno in socialno varnost (od septembra je to 320.000 dinarjev), kar trenutno pomeni 1.600.000 dinarjev. Ob tem le še povejmo, da »nenormalno« visokih nadomestil tudi doslej ni bilo veliko, saj je denimo v letošnjem aprilu le 0,2 odstotka upravičenk prejelo več kot milijon dinarjev porodniškega nadomestila.

V skladu s sodobnimi merili za določanje nedonošenosti otroka bo daljši porodniški dopust za nego in varstvo nedonošenega otroka po novem trajal le toliko tednov, kolikor je nosečnost krajša kot 37 tednov.

V dopolnjenem samoupravnem sporazumu je še en varovalni mehanizem, s katerim naj bi preprečevali izrabljanje družbenih sredstev za porodnine iz naslova fiktivnega delovnega razmerja in z zamolčanjem drugih stalnih dohodkov. V takšnih primerih bo treba namreč vrniti (preveč) prejete zneske porodniškega nadomestila oziroma pomoči. Postopek in sankcije za takšne primere zlorabe pa bo skupnost otroškega varstva uredila v posebnem pravilniku.

S predlagano spremembo sklepa o pomoči za opremo novorojenca, ki je ponujala uvedbo denarne oblike pomoči ob otrokovem rojstvu, kot izjemno ureditev za otroke iz drugih republik, se potrebna

večina delegatov na včerajšnji izredni skupščini ni strinjala. Zato bodo o dopolnjenem predlogu tega sklepa delegati ponovno odločali na redni decembrski skupščini republiške skupnosti otroškega varstva.

MILENA ULE
Lj. dnevnik

JANEZ MENART

POLNOLETNOST

*Bile so svetle sanje in prešle,
zdaj je življenje takšno, kakor je.*

*Pravice ni in je nikdar ne bo,
velike ribe zmerom majhne žro.*

*Svobode ni — svoboden je le duh,
a duh je v mesu, ki presnavlja kruh.*

*Resnica je — a v vseh stvareh tiči
takó globoko, da se v njih zgubi.*

*In od vseh velikih preroških sanj
ostaja le dvoboj: več ali manj.*

*A bojna gesla so le koščki vab
v pasteh zanesenjakov in barab.*

*In vse, kar svetla misel zida v Čas,
razdira in raznaša volčji jaz.*

*In od pravic, ki čas jim je odprt,
svobodna in resnična je le smrt.*

*Takó ostaja v gréznici idej
le strah pred smrtjo in nagon:
naprej!*

*Bile so svetle sanje in prešle,
še misel nanje vse bolj rédko žge.*

se zavedamo, da je...

zdravstvena preventiva je pomembna sestavina humanizacije življenja in dela ter dobrega gospodarjenja — varčevanja

Ta naslov vključuje tri pomembne elemente:

- zdravstveno preventivo
- humanizacijo življenja in dela
- dobro gospodarjenje — varčevanje

V tem prispevku smo zbrali nekaj utemeljitev in priporočil, kako si z več gibanja lahko utrjujemo in varujemo zdravje, oz. poudariti hočemo pomen zdravstvene preventive.

V naše delovne kolektive vse bolj prodira spoznanje, da ima športna rekreacija v procesu humanizacije dela vse vidnejšo vlogo.

O tem, ko se zavzemamo, da bi v vseh TOZD postala rekreacija uredničkiva pravica vseh zaposlenih, pa hkrati želimo, da bi kot posebna oblika postala sestavni del delovnega procesa, ne-le kot pripomoček za povečanje produktivnosti, ampak tudi prispevek h kulturnejšemu življenju delavcev in izboljšanju medsebojnih odnosov.

Aktivni odmor med delovnim časom se po nekajkratnih prekinitvah izvaja po vseh TOZD-ih. V poletnem času je motivacija upadla zaradi prevelike vročine in slabega zraka v proizvodnih prostorih, v jesenskem času (septembra in oktobra) pa smo rekreacijo obnovili.

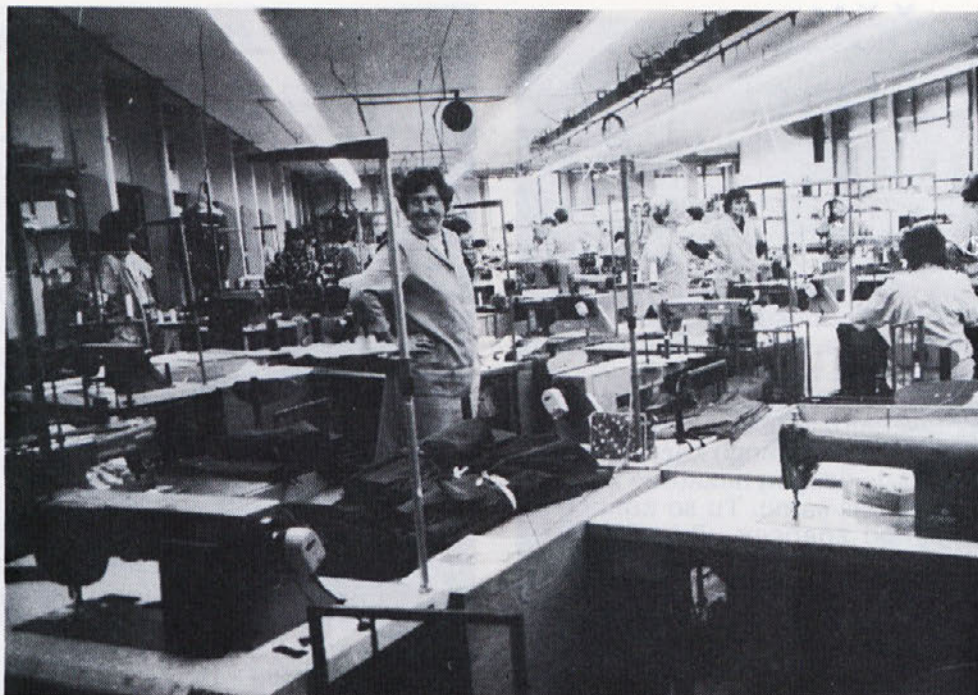
Aktivni odmor spremljamo s stalnimi stiki z demonstratorji vaj, poslovnimi sekretarji in delavkami v proizvodnji. Poleg tega delavke občasno izpolnijo anketne liste, da pridobimo celovitejšo sliko o njihovem mnenju o koristnosti rekreacije med delovnim časom, njihovem počutju, vplivu na zmanjšanje bolniškega staleža in podobno.

Iz tega povzemanj:

— večina delavk (80 odst.), ki telovadi, meni, da je aktivni domor koristen, da čutijo sprostilni učinek vaj, saj se ob izvajanju le-teh spodbudijo med delom neaktivne mišice in organski sistemi, sprostijo pa tisti, ki so najbolj obremenjeni;

— cca 20 odstotkov delavk pa meni, da se dovolj razgibajo doma pa tudi na delovnem mestu (morda je prisoten delček sramu, nejevolje, upornosti, delno pa zaradi tega, ker je včasih človek telesno in duševno nerazpoložen za vaje). Med njimi so tudi delavke, ki delajo samo stoje in menijo, da se bolj spočijejo, če sedijo. Glede na to smo se v TOZD že pogovarjali o možnostih izvajanja rekreacije na takih delovnih mestih, in sicer, da bi se vaje izvajale iz sedečega položaja (na stolu);

— 20 odstotkov delavk (ki izvaja rekreativne vaje) meni, da izvajanje rekreativnih vaj vpliva pozitivno tudi na doseganje norme, kvalitete dela, ostale delavke pa menijo,

Minute za zdravje v Ločni

da aktivni odmor ne vpliva na doseganje norme in zaradi njega ni nobenih sprememb;

— zaskrbljujoče je število obolenj lokomotorne sistema (15—20 odstotkov, ki je pogojen z načinom dela — prisiljena drža, samo stoječe ali sedeče delo.

Zavedamo se, da vseh obolenj lokomotorne sistema ne moremo preprečiti, vendar jih lahko omilimo z rekreativnimi vajami in preprečimo kronične oblike. Delno so rezultati izvajanja že vidni, boljše rezultate pa pričakujemo ob redni vadbi v naslednjih letih.

Uspešnost izvajanja rekreacije je precej odvisna od pozitivne naravnosti in sodelovanja vodilnega, vodstvenega kadra po TOZD in organizatorjev dela. Skupno sodelovanje, kamor štejem tudi pomoč pri odgovorih na konkretna vprašanja, ki jih zastavljajo delavke, bo zmanjšalo nejasnosti in povečalo motivacijo za učinek rekreativnih vaj.

Zato spodbujamo vse k nadaljnjemu intenzivnemu izvajanju aktivnega odmora in s tem boljši skrbi za življenje, zdravje in delovno zmogljivost.

B. Z.
KSS

kaj pa oči?

Še en pogled na vpliv računalnika. Prispevek so iz Dela povzele delavke v našem računovodstvu.

Tisti bolj črnogledi, ki so napovedali, da bomo ero računalnikov »plačali« s slabšim vidom, so zdaj dobili potrditev zlih slutenj. Tako vsaj kažejo rezultati pregleda 153 ljudi, ki v Kaliforniji delajo pri računalniku.

Oči upirajo v zaslon po šest ur na dan, stari so med 20 in 40 let. Kakor napovedujejo okulisti berkeleyške očne klinike, so ti ljudje v ne-

varnosti, da čez nekaj časa ne bodo jasno videli, ker ne bodo več mogli izostriti slike v očesu.

minuta za uspešnost

Delo Ameriških avtorjev Kennetha Blancharda in Spencerja Johnsona »The one minute manager« (New York, Berkley books 1983) je doživelo samo v letu 1983 šest ponatisov. V preprosti, kratki zgodbi so prikazana tri osnovna načela, ki naj bi jih poznal vsak manager, oziroma vsak človek. Najbolje izkoriščen čas je tisti, ki ga investiramo v ljudi. Ljudje, ki se dobro počutijo, dobro delajo. Produktivnost ni le količina opravljenega dela, ampak kakovost.

1. načelo

Dogovori, cilji morajo biti jasno definirani. Vsak zaposleni ve, kaj se pričakuje od njega.

2. načelo

Vsakdo je pohvaljen takoj po dobro opravljenem delu, ne morda čez eno leto. V nasprotju s prakso, da iščemo pri sodelavcih napake, nam avtorja priporočata nasprotno: iščite dobre strani!

3. načelo

Ko koga grajamo, natančno povemo, kaj je narobe, grajamo človekovo ravnanje, ne pa človeka kot osebnost.

Za vse troje je potrebno zelo malo časa, le ena minuta, kot simbolno piše avtorja. Cilj Američanov je prihraniti čas, povečati produktivnost, uspehi v poslu, doma. Motivi izzvane včasih nekoliko površinsko, ne pristno človeško. Da je knjiga postala »bestseller«, pomeni, kaj ljudje potrebujemo: obče človeške moralne kvalitete, ki jim je osnova poštenost, ostajajo nespremenjene na vseh kontinentih.

(Pozveto po »Organizacija in kadri« 9-10/1985)

variacije na slogan »moda za čas, ki prihaja«

Pesimist: Čas, ki prihaja, zahteva veliko bolj temne, skoraj že žalne tone. Saj nič ne kaže, da nam bo že v tej sezoni lepše...

Optimist: Nič hudega ne bo, kje pa. Zanesite se na Labod, ki je za čas, ki prihaja, sešil tako lepe obleke. Ker pa modni delavci vedno živijo vsaj eno sezono pred nami, že vedo, kako bo.

Filozof: Labod je bil že pred leti, ko smo se še veselili časov, ki prihajajo, na liniji današnje mode...

Slogar: Nič dosti se ne vidi te prihodnosti. Nekaj je pa kar jasno. Vse lepo bo tudi drago in zato bomo v času, ki prihaja, Labodove izdelke bolj gledali v izložbi, kot pa kupovali.

Sociolog: Podroben pogled in natančna analiza gibanj pove, da bo moda za čas, ki prihaja, in seveda z njo vsa družbena gibanja, nekoliko spremenjena. Krila — in z njimi vse ostalo — bo občutno krajše. Hlače bodo sicer široke, da bodo lahko prav vsem v družini, dolžina je pa taka, kot da stojite v vodi ali da zmanjkuje blaga. Tudi zgornji deli so ozki, prijieti... Skratka, nekam kratko, premajhno, preozko bo vse skupaj. Kaže že na pomanjkanje...

malo zares, malo za šalo...

Pot do večjega izvoza je težka. Da bi bila še težja, se je našim najodgovornejšim na poti do Labodovih nemških in holandskih partnerjev pokvaril avto in že tako nič lahko nalogo še otežil. Težave nikoli ne pridejo same...

Večkrat slišimo, da so naše poti po tujem okočene z raznoraznimi težavami. Gotovo so zapletljivi s tem v zvezi »toliko več vredni« in zato dosežejo toliko več ušes. Med tistimi, ki so burili duhove, je tudi nespornost ob obisku Londona. Trije naši moški predstavniki naj bi se letos prvič udeležili sejma v Londonu, ki je gotovo zanimiv in cenejši, kot obiski ostalih sejmov. Toda agencija, ki je organizirala ogled, se je uštel v datumu. Ta čas namreč v Londonu ni bilo sejma mode... So pa naši fantje lahko videli, kaj nosijo

modno oblečeni Londončani, kakšne so izložbe... Zapletljaj pa je agencija popravila tako, da je omogočila brezplačen obisk münchenškega sejma, ki pa je bil že pred tem v programu. Ostaja le še vprašanje dnevnic, za tiste najdoslednejše (vsaj pri drugih, če že pri sebi ne). Pa ob tem dodajmo, da je dobro videti kaj sveta, pogledati še kam drugam, razširiti svoje obzorje... Tako lahko pričakujemo v prihodnje oplemenitene ideje tudi z londonskimi izkušnjami, da izlet ne bi bil čisto zaman. Torej, naše stroge omejitve »korigirajo« naključja, ki skrbe za širino, znanje, odgovornost...«

letošnje zadnje povišanje pokojnin

1. Odbor za plan in finance je na svoji seji 11. 10. 1988 razpravljal o predlogu za peto (zadnjo) uskladitev pokojnin med letom na podlagi gibanj čistih osebnih dohodkov vseh delavcev, zaposlenih na območju republike.

Sprejel je sklep, da se pokojnine v mesecu oktobru zvišajo za 8 odstotkov, poleg tega pa bo potekala še uskladitev pokojnin z veljavnostjo za nazaj od 1. januarja.

Tako bo **najnižja pokojnina za polno pokojninsko dobo** poslej znašala 347.470 din.

Najnižja možna starostna pokojnina sploh upokojencev, ki so upravičeni do odmere pokojnine od najnižje pokojninske osnove, pa bo znašala 143.080 din za moškega oziroma 163.520 din (za žensko), kolikor je takšen upokojenec upravičen tudi do varstvenega dodatka, pa bo prejemek moškega znašal 265.700 din, ženske pa 292.290 din.

Najvišja možna pokojnina za polno pokojninsko dobo bo za upokojence, ki so pravico do pokojnine uveljavili pred 1. julijem letos, znašala 1.647.070 din. Kolikor je pokojnino uveljavil 1. julija ali pozneje, pa 806.412 din.

Razkorak je posledica dejstva, da se pokojnine, uveljavljene v drugi polovici leta, ne usklajujejo glede na gibanja osebnih dohodkov v tem letu.

2. Za enak odstotek kot pokojnine se je uskladil tudi dodatek za pomoč in postrežbo

Višji znesek dodatka za pomoč in postrežbo, do katerega je upravičen upokojenec oziroma zavarovanec, ki mu je tuja nega in pomoč potrebna za opravljanje vseh osnovnih življenjskih potreb, znaša sedaj 231.630 din, **nižji znesek dodatka za pomoč in postrežbo pa 115.810 din.**

3. Od 1. 10. 1988 veljajo tudi nova-povečana **nadomestila za telesno okvaro** (denarna nadomestila za telesno okvaro se povečujejo v enakem odstotku in tedaj kot pokojnine, vendar z veljavnostjo za naprej), in sicer se gibljejo takole:

stopnja telesne okvare	odstotek telesne okvare	znesek denarnega nadomestila če je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni	— din če je posledica poškodbe izven dela ali bolezni
I.	100%	72.970 din	51.080 din
II.	90%	65.670 din	45.970 din
III.	80%	58.380 din	40.860 din
IV.	70%	51.080 din	35.760 din
V.	60%	43.780 din	30.650 din
VI.	50%	36.480 din	25.540 din
VII.	40%	29.190 din	20.430 din
VIII.	30%	21.890 din	15.320 din

4. Za enak odstotek kot pokojnine so se povečale tudi **preživnine**, priznane po zakonu o preživninskem varstvu kmetov, ki določa, da se tovrstna nadomestila povečujejo v istih rokih, višini in na način kot pokojnine.

Iz »Vzajemnosti« pripravila:
Brigita Zalokar, sc. del

manjši, hitrejši, močnejši

Dobili smo nov računalnik. Kar trikrat je manjši od »starega«, ki smo ga kupili pred dobrimi petimi leti, štiriinpolkrat je močnejši in petkrat hitrejši. Več o tej pridobitvi, ki je sprva povzročala veliko vprašanj, pa bomo napisali v naslednji številki glasila.

Slovenija
Moja dežela.

Pred desetimi leti se je skupina Labodovcev odpravila na Triglav. Letos pa je — malce okrnjena — obnovila spomin na ta podvig. Kajti tokrat so naši korenjaki hodili pod Triglavom. Enotne srajce in klobuki so vsem pričali, da so ti korenjaki iz Laboda.

srečno, ivan!

S polno delovno dobo se je koncem oktobra upokojil Ivan Pungertnik, ki je bil zaposlen v Labodu od leta 1955. Kot vodja vzdrževanja v tozdu Ločna je vseh teh 33 Labodovih let vnašal v svoje delo in delo njegovih sodelavcev veliko znanja. Pridobil si ga je s šolanjem v CSR, sproti pa ga je dopolnjeval z rastjo Laboda. Ob skokovitem razvoju konfekcijske industrije se je nesluteno

Občinska raziskovalna skupnost Novo mesto je letos podelila 24 zaslužnim strokovnjakom nagrade za raziskovalno delo, za množično inventivno dejavnost, za mentorsko delo z mladimi, za raziskovalne dosežke in za pospeševanje raziskovalne dejavnosti. Med nagrajenci je bil tudi IVAN PUNGERTNIK. Čestitamo!

razvijala tudi strojna oprema, tehnologije, organizacija dela. Kot vodja vzdrževanja se je vključeval v vse faze dela, izredno dragocen pa je njegov prispevek pri pretoku izkušenj in znanj. V vseh teh letih je bil skrben in pozoren mentor mladim. Delo na vzdrževanju pa je vedno zahtevalo tudi inovativnost. Ivan Pungertnik je sam in skupaj s svojimi sodelavci avtor številnih izboljšav, inovacij, kar je plod njegovih izkušenj, razmišljanj, poglobljenega dela in skrbi za proizvodnjo. Mnoge njegovih izboljšav niti niso posebenj registrirane, saj sam meni, da je inovativnost del njegovega rednega dela.

V številnih akcijah zasledimo njegovo ime, vedno znova pa izstopa njegov prispevek k mentorstvu, k učenju mladih vzdrževalcev.

Koncem oktobra se je poslovil od dolgoletnih sodelavcev. V zasluženem pokoju mu želimo predvsem veliko zdravja. Za zadovoljstvo si bo že sam poskrbel, saj vemo, da ga v sončni Beli krajini čaka košček zemlje, ki mu ob delu prinaša tudi veliko veselja. Brez dela pa Ivan gotovo ne bi znal biti.

šopek modrosti

Kadar ljudje mislijo, da so podobni bogovom, so ponavadi manj kot ljudje.

Sreča je sestavljena iz nesreč, ki smo se jim izognili.

Ljudi ocenjujemo po njihovih uspehih, ne po njihovih zaslugah.

prispevek ločne za mamograf

V tozdu Ločna so zaposleni vedno pripravljene prisluhniti solidarnim akcijam. Pridružili so se tudi zbiranju denarja za nakup mamografa, to je medicinskega aparata za hitrejše odkrivanje raka na dojkah. V Ločni so zbrali 805.000 dinarjev lastnih prispevkov.

Milena Juršič

v slovo

V soboto, 22. 10. 1988, smo se delavci TOZD TEMENICA poslovili od dveh naših upokojencev: tov. IGNACA MARNJA, krojaškega mojstra z Mirne, ki je bil brigadir likalnice in kontrolor končnih izdelkov in od komaj 40 let stare MILENE JURŠIČ iz Brune vasi, ki je bila likalka.

Posebej težko je bilo slovo od tov. Milene, saj je bila invalidsko upokojena komaj pred dvema letoma in je imela mladoletna otroka. Bila je ena tistih skromnih, dobrih ljudi, o katerih je pisal Miško Kranjec in ki jih na svojsten način oblikujeta Dolenjska in trdo delo; njena drobna zgodba je zapisana v naših srcih, po skromnih močeh pa smo pomagali njenima sinovoma.

Delavci TOZD Temenica

Ignac Marn